Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Direktiivi 93/13/ETY – Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – Kiinnelainasopimukset – Ehto, jossa määrätään vaihtuvasta korosta – Luottolaitosten myöntämien kiinnelainojen todellisiin vuosikorkoihin perustuva viiteindeksi – Asetuksella tai hallinnollisella toimella vahvistettu indeksi – Kyseisen toimen johdanto-osassa olevat maininnat – Avoimuusvaatimusta koskeva valvonta – Kohtuuttomuuden arviointi

Asiassa C-265/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Juzgado de Primera Instancia n.º 17 de Palma de Mallorca (Palma de Mallorcan alioikeus nro 17, Espanja) on esittänyt 19.4.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 20.4.2022, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

ZR ja

PI

vastaan

Banco Santander, SA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. S. Rossi sekä tuomarit J.-C. Bonichot ja O. Spineanu-Matei (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: L. Medina,

kirjaaja: hallintovirkamies L. Carrasco Marco,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.3.2023 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– PI ja ZR, edustajinaan F. Fuster-Fabra Toapanta ja A. Rebollo Redondo, abogados,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

– Banco Santander, SA, edustajinaan J. M. Rodríguez Cárcamo ja A. M. Rodríguez Conde, abogados,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään A. Ballesteros Panizo,

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. Pardo Quintillán ja N. Ruiz García,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhtäältä sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/29/EY (sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi) (EUVL 2005, L 149, s. 22) 5 ja 7 artiklan sekä toisaalta kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 3 artiklan 1 kohdan, 4 ja 5 artiklan sekä 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä ZR ja PI ja toisaalta Banco Santander, SA ja joka koskee Banco Santanderin oikeudellisen edeltäjän ZR:lle ja PI:lle myöntämään kiinnelainaan sovellettavan korkokannan säännöllistä tarkistamista koskevan ehdon pätevyyttä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 93/13

3 Direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.”

4 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan ottaen huomioon sopimuksen kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen luonne ja viitaten sopimuksentekohetkellä kaikkiin sopimuksen tekoon liittyviin olosuhteisiin sekä kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin tai toiseen sopimukseen, josta se on riippuvainen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan soveltamista.

2. Sopimusehtojen kohtuuttoman luonteen arviointi ei saa koskea sopimuksen pääkohteen määrittelyä, hinnan tai korvauksen riittävyyttä eikä vastineena toimitettavia palveluja ja tavaroita, jos ehdot on laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi.”

5 Mainitun direktiivin 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos on kyse sopimuksesta, jonka kaikki tai tietyt kuluttajalle esitetyt ehdot on laadittu kirjallisesti, ehdot on aina laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi. Jos ehdon merkityksestä syntyy epäilystä, kuluttajalle suotuisin tulkinta on etusijalla. Tätä tulkintasääntöä ei sovelleta 7 artiklan 2 kohdassa säädettyjen menettelyjen yhteydessä.”

Direktiivi 2005/29

6 Direktiivin 2005/29 19 artiklan mukaan jäsenvaltioiden oli annettava ja julkaistava kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 12.6.2007 ja ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä. Näitä säännöksiä oli alettava soveltaa niitä viimeistään 12.12.2007.

Espanjan oikeus

7 Siviililain (Código Civil) 1258 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Sopimukset syntyvät osapuolten pelkällä suostumuksella ja velvoittavat siitä lähtien nimenomaisesti sovitun lisäksi kaikkiin seurauksiin, jotka ovat luonteeltaan vilpittömän mielen, hyvän tavan sekä lain mukaisia.”

8 Direktiivi 93/13 on saatettu osaksi Espanjan oikeutta yleisistä sopimusehdoista 13.4.1998 annetulla lailla 7/98 (Ley 7/98 sobre condiciones generales de la contratación) (BOE nro 89, 14.4.1998, s. 12304).

9 Kyseisen lain 7 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Seuraavia yleisiä sopimusehtoja ei pidetä sopimukseen sisältyvinä:

a) ehdot, joista kuluttaja ei ole todellisuudessa voinut olla kaikilta osin tietoinen sopimusta tehtäessä tai joita ei ole allekirjoitettu, silloin kun tätä on 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla edellytetty

b) ehdot, joiden sisältö on vaikeaselkoinen, monimerkityksinen, epäselvä tai vaikeatajuinen, paitsi jos kuluttaja on nämä viimeksi mainitut nimenomaisesti kirjallisesti hyväksynyt ja jos ne ovat niiden erityisten säännösten mukaisia, joissa säädetään kyseisellä alalla sopimukseen sisältyviltä ehdoilta edellytetyn avoimuuden vaatimuksista.”

10 Kyseisen lain 8 §:ssä, sellaisena kuin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin on sitä lainannut, säädetään seuraavaa:

”1. Suoraan lain nojalla pätemättömiä ovat sellaiset yleiset sopimusehdot, joilla vastoin sopimuksen hyväksyneen osapuolen etua rikotaan tämän lain säännöksiä tai jotakin muuta pakottavaa säännöstä tai kieltoa, ellei niissä säädetä niiden rikkomisesta muunlaista seuraamusta.

2. Pätemättömiä ovat erityisesti kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – –”

11 Sopimattomasta kilpailusta 10.1.1991 annetun lain 3/1991 (Ley 3/1991 de Competencia Desleal) (BOE nro 10, 11.1.1991, s. 959) 4 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Menettelyä pidetään sopimattomana, jos se on objektiivisesti vilpittömän mielen vaatimusten vastaista.

Elinkeinonharjoittajan menettely kuluttajiin tai käyttäjiin nähden on vilpittömän mielen vaatimusten vastainen, jos se ei vastaa huolellisen ammatinharjoittamisen sääntöjä, jolla tarkoitetaan sellaista erikoistaidon ja huolellisuuden tasoa, jota elinkeinonharjoittajan voidaan kohtuudella odottaa osoittavan ja joka vastaa rehellistä markkinatapaa, ja se vääristää olennaisesti tai on omiaan vääristämään olennaisesti keskivertokuluttajan tai, kun kaupallinen menettely on suunnattu tietylle kuluttajaryhmälle, ryhmään kuuluvan keskivertohenkilön taloudellista käyttäytymistä.

Tässä laissa kuluttajan tai käyttäjän taloudellisella käyttäytymisellä tarkoitetaan kuluttajan tai käyttäjän ratkaisua, jolla tämä päättää toimia tai olla toimimatta, kun kyseessä on

a) tarjouksen tai tarjoajan valinta

b) tavaran tai palvelun hankkiminen sekä tarvittaessa tätä hankintaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja ehdot

c) hinnan tai sen osan maksaminen tai muunlainen maksu.

– –”

12 Kyseisen lain 7 §:ssä, jonka otsikko on ”Harhaanjohtavat mainitsematta jättämiset”, säädetään seuraavaa:

”1. Sopimattomana pidetään sellaisten tietojen mainitsematta jättämistä tai salaamista, jotka ovat tarpeen, jotta se, jolle ne osoitetaan, tekee tai voi tehdä taloudellista käyttäytymistään koskevan päätöksen tietoisena kaikista asiaan vaikuttavista seikoista. Sopimatonta on myös, jos tiedot annetaan epäselvällä, käsittämättömällä tai moniselitteisellä tavalla tai väärään aikaan taikka jos tämän menettelyn kaupallista tarkoitusta ei ilmaista, jos se ei ilmene asiayhteydestä.

2. Edellisessä momentissa tarkoitettujen toimien harhaanjohtavuutta määritettäessä on otettava huomioon se asiayhteys, jossa ne toteutetaan, erityisesti niihin liittyvät kaikki seikat ja olosuhteet sekä viestintävälineen rajoitukset.”

13 Banco de España (Espanjan keskuspankki) laati 7.9.1990 luottolaitoksille osoitetun yleiskirjeen 8/1990 liiketoimien avoimuudesta ja asiakassuojasta (circular 8/1990 a entidades de crédito, sobre transparencia de las operaciones y protección de la clientela) (BOE nro 226, 20.9.1990, s. 27498). Sitä on muutettu muun muassa 22.7.1994 luottolaitoksille osoitetulla yleiskirjeellä 5/1994 (circular 5/1994 a entidades de crédito) (BOE nro 184, 3.8.1994, s. 25106). Sen jälkeen, kun yleiskirjeellä 5/1994 oli muutettu yleiskirjettä 8/1990, sillä vahvistettiin kiinnelainoille tietyt viralliset indeksit tai viitekorot. Näihin kuuluivat vapaasti hinnoitellun asunnon hankkimiseksi tarkoitettujen yli kolmen vuoden ajaksi myönnettyjen kiinnelainojen erilaiset keskikorot

(jäljempänä IRPH-indeksit), kuten pankkien myöntämien lainojen korot (jäljempänä pankkien IRPH-indeksi) ja kaikkien muiden luottolaitosten myöntämien lainojen korot (jäljempänä luottolaitosten IRPH-indeksi).

14 Edellisessä kohdassa tarkoitetun muutoksia sisältävän yleiskirjeen 5/1994 johdanto-osaan sisältyi seuraava kohta:

”Valitut viitekorot ovat viime kädessä [todellisia vuosikorkoja (TAEG)]. Pankkien ja kaikkien muiden luottolaitosten vapaasti hinnoitellun asunnon hankkimiseksi myöntämien kiinnelainojen keskikorot ovat tarkalleen ottaen todellisia vuosikorkoja, koska niihin sisältyy lisäksi palkkioiden vaikutus. Siten niiden soveltaminen yksinkertaisesti suoraan sopimuskorkona merkitsisi sitä, että kulloisenkin kiinnelainajärjestelyn todellinen vuosikorko olisi korkeampi kuin markkinakorko. Tämän liiketoimen todellisen vuosikoron mukauttamiseksi markkinakorkoon on tarpeen soveltaa negatiivista marginaalia, jonka arvo vaihtelee liiketoimesta maksettavien palkkioiden ja maksutiheyden mukaan.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Yhtäältä ZR ja PI ja toisaalta Banco Santanderin oikeudellinen edeltäjä tekivät 12.5.2006 kiinnelainasopimuksen, jonka suuruus oli 197 934,54 euroa.

16 Kyseisen sopimuksen 3 a artiklan (jäljempänä riidanalainen ehto) mukaan korkokanta on vaihtuva, ja uusi korkokanta on määritettävä kunkin 12 kuukauden ajanjakson päättyessä sitä seuraavilta 12 kuukaudelta sopimuksen voimassaolon päättymiseen saakka. Uusi korko vahvistetaan suhteessa ”viitekorkoon” eli luottolaitosten IRPH-indeksiin, korotettuna 0,20 prosenttiyksiköllä, tai ”korvaavaan viitekorkoon” eli pankkien IRPH-indeksiin, korotettuna 0,50 prosenttiyksiköllä.

17 Riidanalaisen ehdon 3 kohdassa määritellään viitekorko seuraavasti:

”Viitekorko on [luottolaitosten IRPH-indeksi], jolla tarkoitetaan kaikkien [laitosten eli] pankkien, säästöpankkien ja kiinnelainayhtiöiden indeksin viitekuukauden aikana myöntämien tai uusimien, markkinahintaisten asuntojen ostoon tarkoitettujen vähintään kolmivuotisten, vakuudella varustettujen kiinnelainojen pääomalla painotettujen keskikorkojen yksinkertaista keskiarvoa, jolloin viitearvona on Espanjan keskuspankin [BOE:ssä] ennen kunkin uuden korkojakson alkua ja sitä edeltävien kolmen kalenterikuukauden kuluessa julkaisema viimeisin keskikorko.”

18 Kyseisessä 3 kohdassa määritellään vastaavalla tavalla korvaava viitekorko, jota sovelletaan, jos viitekorkoa ei julkaista.

19 Riidanalaisessa ehdossa täsmennetään myös, että viitekorko ja korvaava viitekorko kuvaillaan yleiskirjeen 8/90 liitteessä VIII.

20 ZR ja PI nostivat 13.2.2020 Juzgado de Primera Instancia n.º 17 de Palma de Mallorcassa (Palma de Mallorcan alioikeus nro 17, Espanja), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, kanteen, jossa he vaativat riidanalaisen ehdon toteamista pätemättömäksi sen kohtuuttomuuden vuoksi ja Banco Santanderin velvoittamista korvaamaan vahinko, joka heille oli aiheutunut kyseisen ehdon soveltamisesta.

21 ZR ja PI väittävät kyseisessä tuomioistuimessa, että se, että riidanalaisessa ehdossa viitataan heidän lainansa koron vuosittaisen tarkistamisen osalta IRPH-indekseihin ja määrätään niiden vähäisestä eli 0,20 prosenttiyksikön korotuksesta, jos kyse on luottolaitosten IRPH-indeksistä, tai 0,50 prosenttiyksikön korotuksesta, jos kyse on pankkien IRPH-indeksistä, on harhaanjohtavaa. Tällainen muotoilu, joka muodostuu suhteellisen vähäisestä korotuksesta, kannustaisi lainanottajia ottamaan lainan, jonka korkokanta voidaan tarkistaa IRPH-indeksin perusteella pankkienvälisen euromääräisen koron (jäljempänä Euribor-indeksi) sijaan, kun taas huomattavasti suurempi, jopa noin 2 prosentin suuruinen Euribor-indeksiin perustuva korotus johtaisi alhaisemman tarkistetun korkokannan soveltamiseen. Tämä johtuu siitä, että – toisin kuin Euribor-indeksi – IRPH-indeksit lasketaan sellaisten korkojen perusteella, joissa palkkiot otetaan huomioon. Pääasian kantajien mukaan riidanalaisen ehdon soveltamisesta heille aiheutuneen vahingon määrä on 39 799,25 euroa.

22 Pääasian vastaaja kiistää kyseisen vaatimuksen sekä riidanalaisen ehdon kohtuuttomuuden että väitetyn vahingon arvioinnin osalta. Se väittää myös, että kyseisestä ehdosta on neuvoteltu erikseen ja että se on lähtökohtaisesti lainmukainen, koska IRPH-indeksit ovat virallisia ja julkisia indeksejä, joten kuluttajat voivat näin ollen saada tietoonsa niiden laskentatapaa ja historiallista kehitystä koskevat merkitykselliset tiedot pääasiassa kyseessä olevaan sopimukseen sisältyvien tietojen perusteella.

23 Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa käydyssä oikeudenkäynnissä pääasian kantajat väittivät lisäksi, että riidanalainen ehto olisi todettava pätemättömäksi siitä syystä, että koska siinä nimettiin IRPH-indeksi viitekoroksi kyseessä olevan lainan korkokannan määräaikaisia tarkistuksia varten, siinä olisi pitänyt määrätä yleiskirjeessä 5/1994 edellytetyn negatiivisen marginaalin soveltamisesta positiivisen marginaalin sijaan.

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että yleiskirjeen 5/1994 johdanto-osalla ei ole normatiivista arvoa. Se katsoo kyseisen yleiskirjeen kuitenkin osoittavan, että sen laatinut hallintoviranomainen katsoi, että IRPH-indeksiä koskevan viittauksen sisältävien tuotteiden kaupan pitämiseen olisi sovellettava negatiivista marginaalia.

25 Riidanalaisen ehdon esittelyn osalta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasiassa kyseessä olevassa sopimuksessa ei mainita kyseisessä johdanto-osassa olevia tietoja negatiivisen marginaalin soveltamisesta IRPH-indekseihin niiden mukauttamiseksi markkinakorkoon.

26 Riidanalaisen ehdon vaikutuksista kyseinen tuomioistuin korostaa, että viittaus IRPH-indeksiin on erottamattomasti lainanottajien kannalta epäedullinen, koska tällainen indeksi muodostuu kaikkien kyseessä olevien lainatoimien keskikoroista, jolloin nämä korot muodostuvat jo osittain palkkioista ja korotuksista.

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen, että se, että lainanottajille ei ole annettu tietoja yleiskirjeen 5/1994 johdanto-osan sisällöstä ja siten IRPH-indeksien ominaispiirteistä ja yleisemmin IRPH-indeksien tasoista, voisi olla vilpittömän mielen periaatteen vastaista ja aiheuttaa epätasapainoa kuluttajien vahingoksi, mikä oikeuttaisi riidanalaisen ehdon luokittelemisen kohtuuttomaksi.

28 Lisäksi se katsoo, että yleiskirjeen 5/1994 johdanto-osan sisältöä koskevien tietojen puuttuminen yhdessä sellaisen positiivisen marginaalin soveltamisen kanssa, joka on hieman alhaisempi kuin ne, joita sovelletaan lainoihin, joiden korot on vahvistettu Euribor-indeksin perusteella, voisi

muodostaa kaupallisen strategian, jonka tarkoituksena on antaa vaikutelma, että korkorasite on edullinen. Jos lainanhakijoille sitä vastoin ilmoitettaisiin yleiskirjeen 5/1994 johdanto-osaan sisältyvät tiedot, nämä voisivat tehdä valistuneen päätöksen.

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tarkastelee tässä yhteydessä sitä mahdollisuutta, että riidanalaisen ehdon sisällyttämistä pääasiassa kyseessä olevaan lainasopimukseen pidettäisiin direktiivin 2005/29 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuna sopimattomana kaupallisena menettelynä, koska se vääristäisi tai olisi omiaan olennaisesti vääristämään keskivertokuluttajan taloudellista käyttäytymistä sen vuoksi, että puuttuu tieto tarpeesta soveltaa negatiivistä marginaalia viitekoron ollessa IRPH-indeksi. Se toteaa tältä osin, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivissä 2005/29 tarkoitetun sopimattoman kaupallisen menettelyn olemassaolo sopimuslausekkeen yhteydessä on peruste arvioitaessa kyseisen sopimusehdon kohtuuttomuutta.

30 Tässä tilanteessa Juzgado de Primera Instancia n.º 17 de Palma de Mallorca on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Kun otetaan huomioon, että [luottolaitosten IRPH-indeksin] vahvistamisen yhteydessä kyseiseen korkokantaan sisällytetään [sovellettavat] palkkiot ja marginaalit siten, että se tulee kuluttajalle kalliimmaksi kuin markkinoiden muut todelliset vuosikorot, ja kun otetaan huomioon, että – – yleiskirjeen 5/1994 – joka on valvontaviranomaisten asettama normatiivinen kriteeri – mukaan kyseisten marginaalien on oltava negatiivisia, mutta rahoituslaitokset ovat yleisesti jättäneet mainitsematta tämän vaatimuksen ja sivuuttaneet sen, onko direktiivin [2005/29] 5 ja 7 artiklan vastaisena pidettävä sitä, että tästä valvontaviranomaisen asettamasta normatiivisesta kriteeristä poiketaan täysin?

2) Jos edellä mainitusta normatiivisesta kriteeristä poikkeaminen todetaan direktiivin [29/2005] 5 ja 7 artiklan vastaiseksi, voidaanko unionin tuomioistuimen asiassa C-689/20 vahvistaman oikeuskäytännön mukaan tätä sopimatonta menettelyä käyttää lähtökohtana tutkittaessa ja arvioitaessa sitä, onko ehto kohtuuton ja siten direktiivin 93/13 3 ja 4 artiklan vastainen?

3) Jos rahoitusalaa koskevaa mutta väestön keskuudessa yleisesti tuntematonta – – yleiskirjettä 5/1994 ei ole otettu mitenkään huomioon ja jos tällainen huomioon ottamatta jättäminen todetaan direktiivin [2005/29] 7 artiklan vastaiseksi, voidaanko tätä huomioon ottamatta jättämistä käyttää lähtökohtana arvioitaessa direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti kohtuuttomuutta ja onko tarpeen vaatiessa [IRPH-]indeksiin, joka muodostuu ’viiteindeksistä ja marginaalista’ kohdistettava avoimuusvalvonta?

4) Ovatko direktiivin [93/13] 3 artiklan 1 kohta ja 4 ja 5 artikla esteenä kansalliselle oikeuskäytännölle, jonka mukaan se, että IRPH-indeksiin ei sovelleta negatiivista marginaalia, [ei ole] sopimatonta menettelyä huolimatta siitä, että tätä koskeva velvoite on asetettu yleiskirjeen [5/1994] johdanto-osassa ja [lainoja, joiden vaihtuva korko määräytyy] IRPH:n perusteella, joka on kaikkia olemassa olevia todellisia vuosikorkoja epäedullisempi, on markkinoitu yhtä edullisina tuotteina kuin [lainoja, joiden vaihtuva korko määräytyy] Euribor[-indeksin] perusteella, ottamatta huomioon vaatimusta [soveltaa IRPH-indeksiin] negatiivista marginaalia siten, että olisi mahdollista lopettaa sellaisten ehtojen vaikutukset, joissa määrätään [tällaisesta IRPH-indeksin] soveltamisesta [kyseessä oleviin] sopimuksiin niiden pätemättömyyden vuoksi, velvoittaa pankkilaitokset pidättäytymään niiden käyttämisestä tulevaisuudessa, koska kyseisen palvelun markkinointi haavoittuvassa asemassa

oleville kuluttajille voi vaikuttaa heidän taloudelliseen käyttäytymiseensä, ja todeta, että kyseisiä ehtoja ei saa käyttää kaupallisissa sopimuksissa niiden sopimattomuuden vuoksi, koska ne on otettu käyttöön [korkokannan määrittämiseksi] direktiivin [2005/29] vastaisella tavalla?

5) Onko direktiivin [93/13] 6 artiklan 1 kohta esteenä sille, että [sellaisen ehdon, jonka mukaan lainasopimuksen vaihtuva korko määräytyy IRPH-indeksin perusteella,] sisällyttämistä ja kohtuuttomuutta ei valvota, kun marginaali on peitelty, kun otetaan huomioon, että pankin esittämässä lainatarjouksessa marginaalin on oltava negatiivinen eikä kuluttaja saa sopimuksen tekoa edeltävässä vaiheessa tietoa hänen sopimukseensa sovellettavien korkojen taloudellisista vaikutuksista, mikä on vastoin direktiiviä [2005/29]?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäisen, toisen, kolmannen ja viidennen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

31 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee unionin tuomioistuimelta lähinnä, onko direktiivin 2005/29 5 ja 7 artiklan kanssa yhteensoveltuva elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehty vaihtuvakorkoinen lainasopimus, jonka korkokannan säännöllisen tarkistamisen yksityiskohtia koskevassa ehdossa viitataan viralliseen indeksiin, johon sovelletaan korotusta, poiketen siten tiedoista, jotka sisältyvät asiakirjaan, jolla toimivaltainen viranomainen on ottanut kyseisen indeksin käyttöön, ja joissa päinvastoin täsmennetään, että kun otetaan huomioon sen laskentatapa, lainan todellisen vuosikoron mukauttamiseksi markkinaehtoihin on tarpeen soveltaa negatiivista marginaalia.

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää toisella ja kolmannella kysymyksellään tiettyjä täsmennyksiä siltä varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi.

33 Viidennellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lopuksi direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa sellaisen lainasopimuksen yhteydessä, jossa lainan korkokanta on esitetty harhaanjohtavasti ja joka ei ole direktiivin 2005/29 vaatimusten mukainen.

34 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisen tuomioistuimen esittämillä unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että unionin oikeuden tulkitsemisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 24.11.2020, Openbaar Ministerie (Asiakirjaväärennökset), C-510/19, EU:C:2020:953, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Jotta unionin tuomioistuin voisi antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllisen tulkinnan unionin oikeudesta, ennakkoratkaisupyynnön on unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklan c alakohdan mukaan sisällettävä selostus niistä syistä, joiden vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä unionin oikeuden tiettyjen säännösten tulkinnasta tai pätevyydestä, sekä ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen toteama yhteys kyseisten säännösten ja pääasian oikeudenkäynnissä sovellettavien kansallisen

oikeuden säännösten välillä (tuomio 26.1.2023, Ministerstvo na vatreshnite raboti (Poliisin suorittama biometristen ja geneettisten tietojen rekisteröinti), C-205/21, EU:C:2023:49, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa ja viidennessä kysymyksessä oletetaan, että direktiiviä 2005/29 sovelletaan pääasiaan.

37 On muistutettava, että uutta oikeussääntöä sovelletaan sen toimen voimaantulosta lukien, jossa siitä säädetään, ja vaikka tätä sääntöä ei sovelleta aikaisemman lainsäädännön soveltamisaikana syntyneisiin ja lopullisiksi tulleisiin oikeudellisiin tilanteisiin, sitä sovelletaan niiden tuleviin vaikutuksiin samoin kuin uusiin oikeudellisiin tilanteisiin. Toisin on vain – jollei oikeudellisten toimien taannehtivuuskiellon periaatteesta muuta johdu –, jos uuteen sääntöön liittyy erityisiä säännöksiä, joissa nimenomaisesti vahvistetaan sen ajallista soveltamista koskevat edellytykset (tuomio 16.12.2010, Stichting Natuur en Milieu ym., C-266/09, EU:C:2010:779, 32 kohta ja tuomio 26.3.2015, komissio v. Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, 32 kohta).

38 Näin ollen erityisesti direktiivien osalta direktiivin täytäntöönpanon määräajan päättymisen jälkeen syntyneet oikeudelliset tilanteet kuuluvat pääsääntöisesti direktiivin ajalliseen soveltamisalaan. (ks. vastaavasti tuomio 15.1.2019, E.B., C-258/17, EU:C:2019:17, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Direktiivin 2005/29 19 artiklan mukaan jäsenvaltioiden oli annettava ja julkaistava direktiivin noudattamisen edellyttämät säännökset viimeistään 12.6.2007, ja nämä säännökset oli pantava täytäntöön viimeistään 12.12.2007.

40 Käytännössä Espanjan kuningaskunta ja komissio ovat todenneet istunnossa, että direktiivi 2005/29 on saatettu osaksi Espanjan lainsäädäntöä sopimatonta kilpailua ja mainontaa koskevan lainsäädännön muuttamisesta kuluttajien ja käyttäjien suojan parantamiseksi 30.12.2009 annetulla lailla 29/2009 (Ley 29/2009 por la que se modifica el régimen legal de la competencia desleal y de la publicidad para la mejora de la protección de los consumidores y usuarios) (BOE nro 315, 31.12.2009, s. 112039).

41 Edellä todetusta seuraa, ettei direktiiviä 2005/29 voitu soveltaa pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen tekopäivänä eli 12.5.2006.

42 Näin ollen kyseisen direktiivin tulkinnalla ei ole yhteyttä pääasian ratkaisuun, joten ensimmäinen, toinen ja kolmas kysymys sekä osittain viides kysymys, jotka koskevat tätä tulkintaa suoraan tai välillisesti, on jätettävä tutkimatta.

43 Viidennestä kysymyksestä on todettava, että siltä osin kuin se koskee direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan tulkintaa, ennakkoratkaisupyynnössä ei esitetä työjärjestyksen 94 artiklan c alakohdassa edellytettyjä seikkoja, joiden avulla unionin tuomioistuin voisi antaa hyödyllisen vastauksen ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, koska kyseisessä pyynnössä ei esitetä syitä, joiden vuoksi kyseinen tuomioistuin on ryhtynyt tarkastelemaan kysymystä mainitun säännöksen tulkinnasta.

44 Näin ollen myös viides kysymys on jätettävä kokonaisuudessaan tutkimatta.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

45 Neljännellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohtaa sekä 4 ja 5 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle oikeuskäytännölle, jonka mukaan vaihtuvakorkoisen lainasopimuksen ehto, jossa yleiskirjeen 5/1994 johdanto-osassa olevista maininnoista huolimatta viiteindeksinä käytetään IRPH-indeksiä, johon sovelletaan korotusta, ei ole kohtuuton.

46 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisupyyntö ei ensinnäkään sisällä tietoja tässä kysymyksessä tarkoitetun kansallisen oikeuskäytännön täsmällisestä sisällöstä, joten unionin tuomioistuimella ei ole käytettävissään tarvittavia tietoja, jotta se voisi antaa tähän oikeuskäytäntöön perustuvan vastauksen.

47 Toiseksi ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvistä seikoista ilmenee, että mainittu kysymys ei koske ainoastaan sitä, että riidanalaisessa ehdossa ei määrätä negatiivisen marginaalin soveltamisesta viiteindeksiksi nimettyyn IRPH-indeksiin IRPH-indeksien laskentatavan vaikutusten huomioon ottamiseksi, sellaisina kuin ne on kuvattu yleiskirjeen 5/1994 johdanto-osassa, vaan myös sitä, että lainanottajille ei ole annettu sopimuksen tekoa edeltäneessä vaiheessa tietoja näiden viittausten olemassaolosta ja sisällöstä, mitä tukee erityisesti maininta direktiivin 93/13 5 artiklasta, joka koskee avoimuusvaatimusta.

48 Kolmanneksi näistä toteamuksista seuraa myös, että yhtäältä riidanalaisessa ehdossa viitataan yleiskirjeeseen 8/1990 siltä osin kuin siinä kuvaillaan IRPH-indeksit sen liitteessä VIII, ja toisaalta, että johdanto-osa, joka sisältää IRPH-indeksien laskentatavan vaikutuksia koskevat maininnat, ei sisälly tähän yleiskirjeeseen vaan yleiskirjeeseen 5/1994, ja nämä molemmat yleiskirjeet on julkaistu virallisesti.

49 Edellä todetun perusteella on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohtaa sekä 4 ja 5 artiklaa tulkittava siten, että vaihtuvakorkoisen kiinnelainasopimuksen ehdon, jossa nimetään tähän lainaan sovellettavan korkokannan säännönmukaisen tarkistamisen viiteindeksiksi virallisesti julkaistussa yleisohjeessa vahvistettu indeksi, johon sovelletaan korotusta, avoimuuden ja mahdollisen kohtuuttomuuden arvioimiseksi on merkitystä toisen yleisohjeeseen sisältyvillä tiedoilla, joissa viitataan tarpeeseen soveltaa kyseiseen indeksiin sen laskentatavan vuoksi negatiivista marginaalia kyseisen korkokannan mukauttamiseksi markkinakorkoon.

50 On täsmennettävä, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseisellä tuomioistuimella on kyseisellä alalla toimivalta tulkita direktiivin 93/13 käsitteitä ja niitä perusteita, joita kansallinen tuomioistuin voi tai joita sen täytyy soveltaa, kun se tutkii sopimusehtoa sen säännökset huomioon ottaen, ja kansallisen tuomioistuimen on kyseisten perusteiden avulla lausuttava tietyn sopimusehdon konkreettisesta luokittelusta esillä olevan asian olosuhteet huomioon ottaen. Tästä seuraa, että unionin tuomioistuimen on esitettävä ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle ainoastaan ne seikat, jotka viimeksi mainitun on tarkoitus ottaa huomioon (ks. vastaavasti tuomio 16.1.2014, Constructora Principado, C-226/12, EU:C:2014:10, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 3.3.2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

51 Ensinnäkin sopimusehtojen avoimuutta koskevasta vaatimuksesta, sellaisena kuin se ilmenee direktiivin 93/13 4 artiklan 2 kohdasta ja 5 artiklasta, on muistutettava, että kuluttajan ennen sopimuksen tekemistä saamilla tiedoilla sopimusehdoista ja sopimuksen tekemisen seurauksista

on tälle perustavanlaatuinen merkitys. Kuluttaja päättää nimenomaan näiden tietojen perusteella, haluaako hän sitoutua elinkeinonharjoittajan aiemmin laatimiin ehtoihin (tuomio 20.9.2017, Andriciuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Näin ollen ja koska kyseisellä direktiivillä toteutettu suojajärjestelmä perustuu ajatukseen siitä, että kuluttaja on elinkeinonharjoittajaan nähden heikompi osapuoli muun muassa tietojen puolesta, kyseistä vaatimusta on tulkittava laajasti (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2017, Andriciuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Käytännössä vaatimus, jonka mukaan sopimusehto on laadittava selkeästi ja ymmärrettävästi, merkitsee luottosopimusten yhteydessä sitä, että finanssilaitosten on annettava lainanottajille riittävät tiedot, jotta lainanottajat voivat tehdä niiden pohjalta perusteltuja ja harkittuja päätöksiä (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2017, Andriciuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 51 kohta). Kun kansallinen tuomioistuin ottaa huomioon kaikki sopimuksen tekemiseen liittyvät olosuhteet, sen tehtävänä on tältä osin varmistaa, että kyseiselle kuluttajalle on annettu tiedoksi kaikki seikat, jotka voivat vaikuttaa hänen sitoumuksensa laajuuteen ja joiden avulla hän voi arvioida muun muassa lainan kokonaiskustannuksia. (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2017, Andriciuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

54 Tässä arvioinnissa on yhtäältä ratkaisevaa se, onko ehdot laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi, jotta keskivertokuluttaja – eli tavanomaisen valistunut ja kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen kuluttaja – voi niiden perusteella arvioida tällaisia kustannuksia, ja toisaalta se, onko luottosopimuksessa mainittu tai jätetty mainitsematta tietoja, joita pidetään sopimuksen kohteena olevien tavaroiden tai palvelujen luonteen kannalta keskeisinä (ks. vastaavasti tuomio 20.9.2017, Andriciuc ym., C-186/16, EU:C:2017:703, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

55 Kun on kyse erityisesti sopimusehdosta, jossa määrätään kiinnelainasopimuksen yhteydessä, että kyseisestä lainasta suoritetaan korvaus maksamalla vaihtuvan korkokannan mukaan laskettua korkoa, joka on – kuten pääasiassa – vahvistettu viittaamalla viralliseen indeksiin, on todettava, että avoimuusvaatimus tarkoittaa erityisesti sitä, että tavanomaisesti valistuneella ja kohtuullisen tarkkaavaisella ja huolellisella keskivertokuluttajalla on mahdollisuus ymmärtää, miten kyseisen koron laskentatapa toimii konkreettisesti, ja arvioida näin ollen täsmällisten ja helppotajuisten perusteiden nojalla, mitä mahdollisesti merkittäviä taloudellisia seurauksia tällaisesta ehdosta aiheutuu hänen taloudellisille velvoitteilleen (tuomio 3.3.2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

56 Olennaisiin seikkoihin, jotka kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon, kun se suorittaa tältä osin tarpeelliset tarkistukset, kuuluu paitsi luotonantajan lainasopimusta koskevien neuvottelujen yhteydessä antama tieto, myös se, että viiteindeksin laskentaan liittyvät tärkeimmät seikat ovat helposti saatavilla, koska ne on julkaistu (ks. vastaavasti tuomio 3.3.2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, 52, 53 ja 56 kohta).

57 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee yhtäältä, että pääasiassa kyseessä oleva viiteindeksi on vahvistettu yleisohjeella 8/1990, joka on julkaistu Boletín Oficial del Estadossa. Toisaalta riidanalaisessa ehdossa täsmennetään, että kyseistä indeksiä kuvaillaan kyseisen yleiskirjeen liitteessä VIII ja että yleiskirje on peräisin Espanjan keskuspankilta.

58 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on varmistuttava siitä, että näin annetut tiedot olivat riittäviä, jotta tavanomaisesti valistunut sekä kohtuullisen tarkkaavainen ja huolellinen keskivertokuluttaja voi tosiasiallisesti saada tiedon riidanalaisessa ehdossa tarkoitetun viiteindeksin laskentatavasta.

59 Sen kysymyksen osalta, oliko tosiasiallisen tiedon saaminen riidanalaisessa ehdossa tarkoitetun yleiskirjeen 8/1990 liitteeseen VIII sisältyvän viiteindeksin laskentatavasta riittävää, jotta keskivertokuluttaja voi ymmärtää ne ja niiden taloudelliset seuraukset ilman, että hänelle annetaan myös yleisohjeen 5/1994 johdanto-osassa olevat tiedot, ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava huomioon näiden tietojen merkitys kyseiselle kuluttajalle pääasiassa kyseessä olevan kiinnelainasopimuksen tekemisen taloudellisten seurausten asianmukaiseksi arvioimiseksi. Tältä osin merkityksellinen viite tällaisten tietojen hyödyllisyydestä kuluttajalle on se, että yleiskirjeen 5/1994 antanut laitos katsoi tässä johdanto-osassa tarkoituksenmukaiseksi kiinnittää luottolaitosten huomion IRPH-indeksien tasoon markkinakorkoon nähden ja tarpeelliseksi soveltaa negatiivista marginaalia niiden mukauttamiseksi tähän korkoon.

60 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arvioinnin kannalta merkityksellistä on myös se, että vaikka nämä tiedot on julkaistu Boletín Oficial del Estadossa, ne sisältyvät yleiskirjeen 5/1994 johdanto-osaan eivätkä yleiskirjeeseen, jossa vahvistetaan sopimusperusteinen viiteindeksi, johon riidanalaisessa ehdossa viitattiin, eli yleiskirjeeseen 8/1990. Kyseisen tuomioistuimen on erityisesti tarkistettava, edellyttikö kyseisten tietojen saaminen sellaista menettelyä, jota ei voitu kohtuudella odottaa keskivertokuluttajalta, koska se kuuluu jo oikeudellisen tutkimuksen piiriin.

61 Toiseksi riidanalaisen ehdon kaltaisen ehdon mahdollisen kohtuuttomuuden arvioinnista on todettava, että direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että sopimusehtoa, josta ei ole erikseen neuvoteltu, pidetään kohtuuttomana, jos se hyvän tavan vastaisesti aiheuttaa kuluttajan vahingoksi huomattavan epätasapainon osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille.

62 Tältä osin on aluksi todettava, että ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee pääasian vastaajan väittävän, että riidanalaisesta ehdosta on neuvoteltu erikseen. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on näin ollen lausuttava tältä osin ottaen huomioon direktiivin 93/13 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä ja kolmannessa alakohdassa säädetyt todistustaakkaa koskevat säännöt, joiden mukaan on erityisesti niin, että jos elinkeinonharjoittaja väittää, että vakioehdosta on neuvoteltu erikseen, todistustaakka tästä seikasta on hänellä.

63 Kun kansallinen tuomioistuin arvioi direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohdan nojalla sellaisen sopimusehdon kohtuuttomuutta, josta ei ole erikseen neuvoteltu, sen on tutkittava kaikki asiassa vallitsevat olosuhteet huomioon ottaen ensiksi, onko kyse mahdollisesti vilpittömän mielen vaatimuksen noudattamatta jättämisestä, ja toiseksi, onko kyse viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitetusta kuluttajan vahingoksi koituvasta huomattavasta epätasapainosta (tuomio 3.10.2019, Kiss ja CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

64 Näiden käsitteiden täsmentämiseksi on muistutettava yhtäältä siitä, missä olosuhteissa tällainen epätasapaino syntyy ”vilpittömän mielen vaatimuksesta huolimatta”, että kun otetaan huomioon direktiivin 93/13 johdanto-osan 16 perustelukappale, kansallisen tuomioistuimen on tarkistettava, saattoiko kuluttajaa vilpittömästi ja kohtuullisesti kohteleva elinkeinonharjoittaja perustellusti odottaa, että kuluttaja olisi yksilöllisissä sopimusneuvotteluissa hyväksynyt tällaisen ehdon (tuomio 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

65 Toisaalta sen määrittämiseksi, aiheuttaako sopimusehto kuluttajan vahingoksi ”huomattavan epätasapainon” osapuolten sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien välille, on otettava huomioon säännöt, joita kansallisessa lainsäädännössä sovellettaisiin ilman osapuolten sopimusta niin, että arvioidaan, saattaako ja missä määrin sopimus kuluttajan voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädettyä heikompaan asemaan (ks. vastaavasti tuomio 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, 59 kohta). Lainasopimukseen liittyvien korkojen laskemista koskevan ehdon osalta on myös vertailtava mainitussa sopimusehdossa määrättyä tavanomaisten korkojen laskentatapaa ja tästä aiheutuvan koron tosiasiallista määrää tavanomaisesti käytettyihin laskentatapoihin ja lailliseen korkotasoon sekä korkotasoon, jota markkinoilla sovellettiin pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen tekohetkellä lainoissa, jotka olivat määrältään ja kestoltaan vastaavanlaisia kuin kyseessä oleva laina (tuomio 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, 65 kohta).

66 Sopimusehdon avoimuus, sellaisena kuin sitä edellytetään direktiivin 93/13 5 artiklassa, on siis yksi niistä tekijöistä, jotka on otettava huomioon kyseisen ehdon kohtuuttomuuden arvioinnissa (tuomio 3.10.2019, Kiss ja CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, 49 kohta). Kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdasta ilmenee sitä vastoin, että pelkästään se seikka, että sopimusehtoa ei ole laadittu selkeästi ja ymmärrettävästi, ei tee siitä kohtuutonta (ks. vastaavasti tuomio 17.11.2021, Gómez del Moral Guasch, C-655/20, EU:C:2021:943, 37 kohta).

67 Lopuksi on otettava huomioon direktiivin 93/13 4 artiklan 1 kohta siltä osin kuin siinä täsmennetään, että sopimusehdon kohtuuttomuutta arvioidaan viitaten muun muassa kaikkiin muihin sopimuksen ehtoihin. Koska yleisohjeen 5/1994 johdanto-osan mukaan IRPH-indeksit sisältävät palkkioiden vaikutuksen, voi olla merkityksellistä tutkia pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen muissa ehdoissa mahdollisesti määrättyjen palkkioiden luonnetta sen selvittämiseksi, onko olemassa vaara siitä, että tietyistä luotonantajan suorituksista maksetaan kaksinkertainen korvaus.

68 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava pääasiassa kyseessä olevaa tilannetta ottamalla huomioon tämän tuomion 51–67 kohdassa mainitut seikat sen tarkistettua ensin kyseisen asian tosiseikkoihin ja kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvät seikat.

69 Edellä todetun perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 93/13 3 artiklan 1 kohtaa sekä 4 ja 5 artiklaa on tulkittava siten, että vaihtuvakorkoisen kiinnelainasopimuksen ehdon, jossa nimetään tähän lainaan sovellettavan korkokannan säännöllisen tarkistamisen viiteindeksiksi virallisesti julkaistussa yleisohjeessa vahvistettu indeksi, johon sovelletaan korotusta, avoimuuden ja mahdollisen kohtuuttomuuden arvioimiseksi on merkitystä toisen yleisohjeeseen sisältyvillä tiedoilla, joissa tuodaan esiin, että kyseiseen indeksiin on sen laskentatapa huomioon ottaen sovellettava negatiivista marginaalia kyseisen koron mukauttamiseksi markkinakorkoon. Merkitystä on myös sillä, ovatko nämä tiedot riittävästi keskivertokuluttajan saatavilla.

Oikeudenkäyntikulut

70 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 3 artiklan 1 kohtaa sekä 4 ja 5 artiklaa

on tulkittava siten, että

vaihtuvakorkoisen kiinnelainasopimuksen ehdon, jossa nimetään tähän lainaan sovellettavan korkokannan säännöllisen tarkistamisen viiteindeksiksi virallisesti julkaistussa yleisohjeessa vahvistettu indeksi, johon sovelletaan korotusta, avoimuuden ja mahdollisen kohtuuttomuuden arvioimiseksi on merkitystä toiseen yleisohjeeseen sisältyvillä tiedoilla, joissa tuodaan esiin, että kyseiseen indeksiin on sen laskentatapa huomioon ottaen sovellettava negatiivista marginaalia kyseisen koron mukauttamiseksi markkinakorkoon. Merkitystä on myös sillä, ovatko nämä tiedot riittävästi keskivertokuluttajan saatavilla.

Allekirjoitukset